kai elképzelések problémamentesen megvalósulnának a gyakorlatban (Sotarauta–Pulkkinen 2011).

4.4. Ökológiai közgazdaságtani megfontolások[10]

A megújuló energia termelésének technikai, technológiai feltételei egyre nagyobb ütemben fejlődnek, egyre hatékonyabb és olcsóbb megoldásokat kínálva. A megújuló energiaforrások használatát ma elsősorban gazdaságossági, megtérülési szempontból elemzik, a döntéshozók (lett légyen az mikro- vagy makroközösség) a hagyományos közgazdaságtani megfontolások alapján döntenek. A keretfeltételek és a közgazdaságtani hozzáállás azonban változik. A napenergiát (a szélenergia mellett) egyre inkább az ún. legkisebb költség elvű[11] opciónak tekintik a rurális térségek gazdasági és közösségi fejlesztésében, amely elektromos, tiszta energia termelése mellett helyi munkalehetőséget és helyi fejlesztési lehetőséget biztosít (Foster et al. 2010).

Az ökológiai közgazdaságtanból a megújuló energiaipari szektorra hagyományozható szakpolitikai megfontolás kulcsa az elővigyázatosság elve. Ez azt jelenti, hogy a környezet-gazdaságtannal szemben az ökológiai közgazdaságtan megkérdőjelezi a természet pénzbeli értékelését, valamint szakítva a konzervatív, neoklasszikus közgazdaságtani megközelítésekkel elutasítja a pillanatnyi költség-haszon elemzésen alapuló döntéshozatalt is. Ebben a tekintetben az ökológiai közgazdaságtan elveti az olyan „puha" „fenntarthatósági" szakpolitikai eszközöket, mint például az emisszió-kereskedelmi rendszer. Ezek alapján a megújuló energiával kapcsolatos törekvéseknek, ha azok az ökológiai gazdaságtanon kívánnak alapulni, meglehetősen nehéz feladatuk lesz a hagyományos gondolkodással és értékítélettel szemben.

Az ökológiai közgazdaságtan megújuló energiaszektorra való hatásának egyik kardinális alapelve még a globális kereskedelem visszaszorítása, a regionális termelés előtérbe helyezése. Gowdy (2004) azzal érvel, hogy a környezetszennyezés mellett alapvető probléma a kereskedelem[12] széleskörűvé válásával a társadalmi rétegződés fokozódása. Az elosztás a kereskedelem fokozódása révén egy szűk elit réteg kezébe kerül (Gowdy 2004). Kétségtelen, hogy a megújuló energetikai piac jelenlegi helyzetében ez nem kiküszöbölhető, és az elit lobbi ereje (függetlenül attól, hogy kormányzati, meta-kormányzat, intézményi vagy piaci szereplőkről beszélünk) közvetett módon a társadalmi kiegyenlítődést nem segíti. Ha azonban a műszaki innovációs potenciál megerősödik a régióban, valamint a megújuló energiatermelés

[10] Varjú 2013c alapján.

[11] A least-cost vagy legkisebb költség elvű tervezés lényege, hogy nem csak a költség-haszon elemzéseknél szokásos tényezőket veszik figyelembe, hanem minden megoldás figyelembevételével a legkisebb költségű megoldást választja a tervező.

[12] Akár az elektromos energiáról, akár az azokat előállító berendezésekről beszélünk.

eszközigény-gyártásának egy része a régióba csoportosítható, úgy a kereskedelmi és piaci magatartás negatív hatása is csökkenthető.

4.5. A napenergia helyi gazdaságfejlesztésben betöltött szerepe

A megújuló energetikai fejlesztések többsége valamilyen helyi probléma felismeréséből (a helyi lakosoknak nincs pénzük gázzal kifűteni a házaikat, a helyi közösségnek nincs elegendő forrása szennyvízkezelőt létesíteni stb.) és az azokra adott, jó esetben a helyi fejlesztések koncepciójához igazodóan a helyi potenciálhoz, a helyi erőforrásokhoz és igényekhez, valamint a helyi tudáshoz illeszkedő, alulról építkező válaszokat jelenti. Ha jól működik a fejlesztési célok meghatározása, azok mindenképp a helyi igényekhez (problémákhoz) és a helyi erőforrásokhoz (és nem a kiírt pályázatokhoz) igazodnak. A napenergia kisebb vagy nagyobb mértékben, de a legtöbb térségben kiaknázható helyi erőforrásnak számít. Kevés régió rendelkezik azonban olyan potenciállal, ami a kizárólagosan vagy hangsúlyosan napenergiára alapozott beruházásokat tenne lehetővé (Nevada, Andalúzia). Sokkal jellemzőbb a napenergetikai beruházások kiegészítő jellege vagy egy-egy regionális energiaellátó rendszer, vagy a fenntarthatóságot középpontba állító komplex helyi fejlesztések részeként. Ezek viszont egyre elterjedtebbek. Egy részüket az uniós és nemzeti támogatáspolitika hívta életre, de számos jó példa található nemzetközi szinten a fokozatosan egymásra épülő és egyúttal a fenntarthatósági szempontokat középpontba állító, hosszú távon önellátó, a helyi erőforrásokra és adottságokra építő fejlesztési lépéseket koncentráló lokális, regionális fejlesztésekre.

Egy-egy megújuló energetikára alapozott helyi vagy regionális gazdaságfejlesztési kezdeményezés elindításához és sikeres kivitelezéséhez szükséges a helyi szereplők részvételi hajlandósága, együttműködése, közös gondolkodása is, egészen a fogyasztókig bezárólag, akik

- hajlandóak egy megújuló energetikára alapozott közösségi kezdeményezéshez kapcsolódni, és ehhez a szükséges saját költségeket állni (pl. távfűtésre csatlakozás vagy esővízgyűjtő kialakítása stb.) vagy a saját erőfeszítéseket megtenni (pl. komposztáló készítése, hulladék szelektív gyűjtése stb.);
- képesek befektetésként tekinteni a megújuló energetikára (pl. Wilpoldsried első szélerőműve magánszemélyek beruházásaként létesült);
- életmódot tudnak váltani (pl. Gyűrűfű, Visnyeszéplak stb. ökofalukba csak gyökeres életmódváltás mellett lehet kiköltözni, de egy nem ökofalu-koncepció is igényli a korábbi rossz szokások elhagyását);
- ismerik és éppen ezért képesek megőrizni és kihasználni a helyi erőforrásokat, és azokhoz illeszkedő, tehát önfenntartó helyi kezdeményezések mögé állnak.